

1919
133 nap
19

HORVÁTH JOZSEF, KÉKESDI GYULA, NEMES JÁNOS
ÉS ORDAS NÁNDOR RÍPORTSORÓZATA

294

23

A fehér front kettészakad

Tiszai román arcvonal, május 20. Este hat óraker Olteanu tábornok elképedve olvassa hírszerző tisztjének futárral továbbított jelentését. Törzsének tisztjei ámulva merednek generálisukra. Olteanu lecsapja az asztalra a jelentést:

— Idessusnenek! — Akkorát káromkodik, hogy még az edzett idegzetű törzstisztek is megremegnek. — A bolsevikiek az egész csehszlovák front hosszában támadásba lendültek. No, mit bámulnak az urak? Hihetetlen, mi? Popescu, mit szólsz ehhez?

— Megfoghatatlan, tábornok úr. Napok óta a szövetséges csehszlovák haderő egységei voltak támadásban, bár a vörösök valóban aktív védelemmel hárfították el ezeket az akciót. Egyébként emlékeztetem tábornok urat a hírszerző osztály 15-i jelentésére, amelynek alig adtunk hitelt, és hát csakugyan érthetetlen volt, hogy csináltak a vörösök két hét alatt három hadtestet, benne 8 hadosztályt, 113 harc képes zászlóalj és 39 tüzéruget...

— Csak nem azt akarod mondani, Popescu — kiált Olteanu —, hogy ezek az ördögöt szerzödtek?

— Tábornok úr is tud a jelentésről, Kun Béláké várakozáson felüli aktivitást fejtenek ki. És kérem, még Stromfeld vezérkari főnök, a monarchia legkiválóbb

vezérkari tisztje is segít nekik. A vörös offenzíva terve az ő műve.

— Szamarak! Mondtam nektek, hogy ezzel az emberrel kapcsolatba kell lépni. Nem? Nem kérdeztem, mi lehetne csinálni?

— Tábornok úr, Munteanu alezredes jelentette, hogy ez lehetetlen. Stromfeld egyszerűen megközelíthetetlen.

— Kratochwillről is ezt mondtatok nekem!

— Az egészen más volt, tábornok úr...

Kivágódik az ajtó, lovasküldönc lép be. Feszesen tiszteleg és zárt jelentést nyújt át a tábornoknak. Olteanu idegesen kapja el, közben végigméri a futárt. Csapzott a haja. Végigfut a sorokon, s leesik az álla.

Az arcvonalból jelentik, hogy az előrenyomuló vöröshadsereg beekelődték a román és a csehszlovák haderő egységei közé, az összeköttetés félórával ezelőtt megszakadt. A vörösök támadása Miskolc irányában kibontakozott.

Olteanu súlyosnak ítéli a helyzetet. A két hét előtti diadaltól megmámorosodott szövetségesek egyszerűen nem szervezték meg az együttműködést. Olteanu úgy érzi magát, mint erdei vad a csapdában. Ordít:

— Szájhősök! Hát mégis van bolseviki hadsereg? Nem azt haragsztátok, hogy nincs több bolseviki hadsereg?

A vöröshadsereg vezérkarában Stromfeld Aurél erőlködve figyel előre. Hajnal van, s álmatlanságtól gyulladt tekintete előtt megremeg a csukaszürke táj. Negyedik napja van talpon. Időnként a térképre pillant. Ötpercenként érkeznek küldöncök az arcvonal különböző pontjairól. Stromfeld némán hallgatja a jelentéseket. Néha felkapja a fejét, s melegség ömlik szét fáradt arcán.

— Ugy? A Ganz-gyáriak is? Bravó, Látják, elvtársak — fordul törzstisztjeihez —, nem volt vakhiedelem a mi bizalmunk! Pedig ezek a munkásemberek a vonaton tanulták meg a puska kezelését, útbán a front felé! No és az Északi Főműhely? A MÁV Gépgyár? Remek katonák, nagyszerű emberek! Nézzük csak — hajol a térképre, s a többiek követik ujjá hegyét. — Tehát Málynál szétugrasztották a cseheket. Páncélvonatonunk a miskolci pályaudvarról lövi Hejőcsabát és az avashegyi állásokat. Tíz óraker általános roham. Kérem, kössenek össze Landler hadtestparancsnokkal!

Landler tájékoztatja Stromfeldet a hadművelet menetéről.

— Tíz óraker rohamra indultak az építőmunkások, a postások és a hajógyáriak. Délután ötig folyt az adáz harc. A fehérek menekülve hagyták el Miskolcot.

Réggel háromnegyed nyolckor a vöröshadsereg birtokba vette az intervenciósktól elfoglalt várost. Az 1. hadosztály páratlan lendülettel és vitézséggel harcolt. Ez a hadosztály csupa munkáseredekéből állt.

Stromfeld most már biztos volt benne, hogy számítása bevált: a román fegyercsapatok elvesztették kapcsolatukat a csehszlovákokkal.

— Legalább két napot nyertünk — fordult Landlerhez a hadvezér —, kinek felhívja a figyelmét, hogy haladéktalanul készüljenek fel az ellentámadás visszaverésére.

Az 1. hadosztály merész cso-

(Folytatás a 18. oldalon.)

ításban készült fel a véde-
 is. Kelet felől várta az el-
 pást és Stromfeld ismét
 tévedett. Két nap múlva
 megindult az ellenséges roham,
 de meg is tört az 1. hadosztály
 munkáskatonáinak hősiességén!
 Sőt, a visszahúzódó ellenséget
 az egyik ezred észak felé özöbe ve-
 te és Sajószentpéterig meg sem
 állt.

Leírhatatlan lelkesedés ömlött
 szét a küzdők között. Ujjongva
 szárnyait a proletárgyőzelem hí-
 re! Miskolc végérvényesen a
 miénk! Forradalmi szellem ihlet-
 te a parancsnokokat, sarkallta
 a katonákat, az egész sereg égett
 a harci vágytól! Azok a katonák
 és tisztek, akik a végsőkig kime-
 rültek a négyéves imperialista há-
 borúban és ernyedten, apatikusan
 várták sorsuk beteljesülését a
 Piave partjánál, most felizzottak
 a honvédő küzdelem hevében, új
 erőt nyertek, diadalra vágytak! A
 Vörös Újság május 22-én beszám-
 ol arról, hogy egy század kül-
 döttsége panaszra ment a pa-
 rancsnoksághoz, mert a támadás-
 nál őket „tartalékban hagyták
 vesztgetelni, s nem küldték az el-
 ső vonalba...” Egy hónappal ez-
 előtt Böhm és a többi kishitű pa-
 rlamentereket menesztett az ellen-
 séghez, szinte könyörületet kol-
 dultván ennek a lelkes, győzni tu-
 dó seregnek!

Hat nap sem telt el Miskolc be-
 vétele óta. A 46. vörös gyalogez-
 red Szikszótól vonult gyors me-
 netben Alsó- és Felsővadászón,
 Kupán és Vajdán át Buzitáig. A
 vöröskatonák beszállásoltak Bu-
 zita községben. Ekkor még nem
 sejtették, hogy az északi hadjá-
 rat legdicsőségesebb ütközete vár
 rájuk... A falu szomorú látványt
 nyújtott: az intervenciók előző
 nap felgyújtottak sok házat, ie-
 öldösték a férfilakosságot, mert
 „hajlamosak paktálni a bolsevis-
 tákkal...” Mayer Vilmosnak, a X.
 század parancsnokának összeszo-
 rult a torka. A század élén Ka-
 maróc felé lovagolt, de egyre a
 fülében zúgott a buzitai özvegyek
 és árvák jajkiáltása... A század

minden katonája bosszúvágytól
 égett. Kamaróc határában beásta
 magát az ellenség. Mayer Vilmos
 százada úgy zúdult rájuk, mint az
 orkán. Az ellenség sorai megbom-
 lottak, rendetlen futásban mene-
 külték. Főris ezredparancsnok
 messziről, ujjongva köszöntötte a
 hős századot:

— Bravó, X. század!

De nincs megállás, tovább
 Nagyidára. Mayer századparancs-
 nok lovagolt az élen megint, s
 hát látja ám, hogy a nagyidaiak
 sugárzó örömmel fogadják az ez-
 redet a község határában. Fér-
 fiak, nők ölelgették a katonákat...
 Besötétedett, és a X. század tá-
 borí őröket állított fel. A szá-
 zadparancsnokság a paplakban
 éjszakázott. Két szakasz és a
 géppuskások a faluszéli házak-
 ban ütöttek szállást. Sötét éjszaka
 borult Nagyidára. Egyszer csak
 egy srappell robbant a falu közepén.
 Az ellenség rajtaütéssel kí-
 sérletezett. A törzs — élén Mayer
 századparancsnokkal — azonnal
 fegyverhez kapott és tűz alá ve-
 te az utca végén felbukkanó el-
 lenséget.

— Riadó! — süvöltött Mayer elvtárs
 hangja. — A faluszéli két
 szakasz azonnal szereljen fel és
 jelentkezzék! Addig mi tartjuk a
 főutcát. Tűz!

Negyedóra alatt a X. század
 teljesen harcász állapotban harci
 alakzatba helyezkedett. Az ellensé-
 g ellenség megfutamadott. Szverle
 szakaszparancsnok üldözőbe ve-
 te a menekülő utóvédet.

Szabó zászlóaljparancsnok
 örömhírt hozott:

— Fiúk, itt az új parancs!
 Irány: Kassa!

A Főris-ezred egyre közelebb
 nyomult Kassához. Hidasnémeti
 felől bombolték a 101-esek löve-
 gei.

Főris ezredparancsnok bizalom-
 mal nézett végig csapatán.

— No, negyvenhatosok, hát most
 aztán...

Bent a városban síri csend tan-
 nyázott... Kohout rendőrfőnök
 igyekezett „alapos munkát végezni”
 A burzsoá állami hivatalok

evakuáltak. A kiűrités nehezen
 ment, a burzsoázia „színe-virága”
 patkány módra menekült a vörös-
 hadsereg közeledtének hírére.
 Kohout rendőrfőnök szeretett vol-
 na már hetedhét országon túl
 lenni, de nem mert. Hennocque
 francia tábornok, a környék ka-
 tonai diktátora ráparancsolt:

— A fejével felel, Kohout, hogy
 ebbe a városba nem lesz diadal-
 mas bevonulás! Érti? Síri csend
 legyen!

— Dehát mit tehetek én, tábor-
 nok úr? — siránkozott a berezelt
 Kohout. — A lakosság pimasz,
 igen, egyenesen kihívó! Itt ötezer
 bolsevik van! Mit tehetek én
 ezekkel?

— Mit? Letartóztatni a bolse-
 viki vezéreket! Szedjen tüzszöket,
 közölje, hogy a legkisebb meg-
 mozdulás esetén kivégzi őket! Ha
 maga nem lesz elég kegyetlen,
 majd kegyetlen leszek én! — ordí-
 tott a tábornok, és jelentőségtel-
 jesen rámeredt a rendőrfőnökre.

Kohout, a hitvány szolga enge-
 delmeskedett, Harminc tüzst szed-
 detett össze, és már június 2-án
 sortűz dördült. A tüzök egy részét
 kivégezték. Kohout azt hitte,
 végzett a „bolsevizmussal...”

A 46. ezred ezen a napon ro-
 hamra indult és egyetlen irammal
 hat kilométerre nyomult előre.

Másnap reggel, közvetlenül
 Kassa alatt az ellenség egy ellen-
 lökést kísérelt meg. A negyven-
 hatosok visszaverték a támadást,
 ellentámadásba mentek át és be-
 nyomultak Kassára. Kassát és
 környékét az intervenciók kény-
 telenek voltak feladni.

A „síri csend” egy csapásra fel-
 oldódott. Kassa talpaszökökent,
 Pillanatok alatt vörös zászlók bo-
 rították be az épületek ormát.
 Háromszáz cigányzenész húzta a
 bevonulási indulót a város főut-
 cáján. A kassaiak a vöröskatonák
 nyakába borultak. Szlovák és ma-
 gyar nyelvű kiáltások köszöntöt-
 ték a győzteseket.

Szabó zászlóaljparancsnok és
 Mayer századparancsnok egyre
 csak a város biztosítására gondolt.
 Addig nincs helye ünneplésnek,

pihenésnek, amíg az elfoglalt vá-
 rost nem biztosították.

Igazuk volt. Hennocque tábornok
 bent rekedt a városban! Két sa-
 roknyira volt a bevonuló vörös-
 csapatok előőrsétől Gépkocsija-
 nak motorja berregett, a sofőr
 indulásra készen, sürgetően bá-
 multa a tábornokot. Hennocque, a
 hajdani jómódorú párizsi úr, a
 társaság kedvence, vaskos szitko-
 kat morzsolt szét a fogai közt...
 Látta az ünneplőbe boruló várost,
 a lengő vörös zászlókat, látta,
 hogy férfiak, nők, aggastyánok és
 gyerekek teletömik a katonák ke-
 nyérzárkját keksszel, csokoládé-
 val, féltve őrzött cigarettákkal és
 dohánycsomaggal, látta, hogy
 Kohout rendőrfőnököknek nem si-
 került likvidálni a kommuniz-
 must, hiába parancsolt rá kemé-
 nyen ő, az antant generálisa...
 Ebben a pillanatban egy golyó
 süvített el a feje mellett. A tá-
 bornok felkapott a gépkocsira és
 elviharzott.

A kassai dolgozók viharos lel-
 kesedéssel köszöntötték a város-
 ba látogató Kun Béla elvtársat.
 Kun elvtárs beszédét mondott
 Kassa munkássága előtt. A munká-
 ságok megfogadták, hogy teljes
 erejükkel segítik a Tanácsköztar-
 saságot az eljövendő harcokban.
 S így is cselekedtek, amikor
 Landier Jenő elvtárs dicsőséges
 fegyvertényekben edződött III.
 hadteste tovább nyomult előre, és
 június 9-én felszabadította Eper-
 jest, majd egy nappal később
 Bárfát.

Peroutku cseh író később így
 magyarázta a cseh hadsereg ve-
 reségének okát: „A csehek dilet-
 táns módon harcoltak. A vörös-
 hadsereg csapatai úgy hatoltak be
 a cseh frontba, mint kés a vajba.”

A vöröshadsereg győzelmei le-
 írhatatlan lelkesedést támasztottak
 a háttországban. Budapest munká-
 sága gyűléseken üdvözölte a
 győztes csapatokat. A hadisikereket
 megköszönő munkáslendület,
 s a dolgozókat bizakodással
 töltötték el.

**Következő riportunk:
 ZADRAVETZ MEDÁLIÁI**